

18 בפברואר 2019

לכבוד

בנק יהב בע"מ

## הנדון: הערכה האקטוארית להתחייבויות בגין זכויות עובדים לתאריך

**31/12/2018**

### **הצהרת אקטואר**

נתבקשתי על ידי בנק יהב בע"מ (להלן: "בנק") להעריך את ההתחייבויות של הבנק בגין זכויות עובדים ליום 31 בדצמבר 2018, בהתאם להוראות הדיווח לציבור של מפקח על הבנקים וכללי חשבונאות מקובלים בישראל.

פרט לביצוע הערכה זו ולעבודות שאינן קשורות לעניין חוות דעת זו, המבוצעות על ידי KPMG מול גורמים אחרים בבנק, אין לי כל קשרים עסקיים עם בנק יהב, חברות קשורות לבנק, בעל עניין בבנק או כל גורם אחר. העבודות אחרות המתבצעות ע"י KPMG עבור הבנק אינן מעלות ספקות באשר לאובייקטיביות שלי.

לא קיימת תלות ביני ובין הבנק ועבודתי לא לוותה בהגבלות או בהתניות כלשהן אשר היו עשויות להשפיע על עבודתי.

### **השכלה**

- תואר ראשון בכלכלה (התמחות באקטואריה Macquarie University, Sydney)
- חבר מלא באגודת האקטוארים באוסטרליה (Institute of Actuaries of Australia) FIAA
- חבר מלא באגודת האקטוארים בישראל FILAA

### **ניסיון**

הצטרפתי ל-KPMG בשנת 2015 ומוניתית למנהל ביקורת אקטואריה במחלקת ניהול סיכונים פיננסיים. אני מומחה באקטואריה ביטוח חיים ובריאות עם ניסיון של מעל 22 שנים. במסגרת תפקידי הייתי אחראי על ביקורת אקטואריה בחברות ביטוח, בנקים וחברות אחרות. אני בעל



ניסיון מקצועי רב בתחום אקטואריה ביטוח חיים ובריאות הכולל תמחור מוצרים, ניתוחי רווחיות, חישובי ערך הגלום וסולבנסי, מודלים אקטוארים ותוכניות עבודה.

### **היקף חוות הדעת האקטוארית**

לצורך חישוב ההתחייבויות בגין הטבות העובדים, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי בנק יהב. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההתחייבויות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ביחס לשנים קודמות, אך האחריות לגבי שלמותם ואמינותם הינה של הבנק בלבד.

ההנחות האקטואריות בגין תכנית פרישה, גובה שי לחג, גובה מענקי הסתגלות, שיעורי העזיבה רגילים, גידול השכר וגיל פרישה התקבלו מהבנק.

יתר ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת התחייבות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים אקטואריים מקובלים, הוראות הדיווח לציבור וכללי חשבונאות מקובלים.

## חוות הדעת

הערכתי את ההתחייבויות נעשתה על פי כללים אקטואריים מקובלים, הוראות הדיווח לציבור של מפקח על הבנקים וכללי חשבונאות מקובלים. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים לעיל, הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי. ההנחות והשיטות להערכת ההתחייבות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להנחיות וכללים המפורטים לעיל.

ההתחייבויות המפורטות בדין וחשבון האקטוארי, מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי התחייבויות הולמות לכיסוי התחייבויות הבנק כלפי פנסיונרים ועובדים בגין תקופת הפרישה, הטבות אחרות וכן את התחייבותו בגין עתודה לתכנית פרישה.

אני מסכים שחוות דעתי זו תפורסם כחלק מדוחות כספיים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2018.

בכבוד רב,



---

דוד הריס FILAA

מנהל מחלקת אקטואריה, KPMG

## הערכה אקטוארית להתחייבויות בגין זכויות עובדים נכון לתאריך 31/12/2018

פירוט קבוצות העובדים הקיימות בבנק ליום 31/12/2018-

**עובדים פעילים-** קבוצה זו מהווה את כל העובדים המועסקים בבנק נכון ליום ההערכה האקטוארית. קבוצה זו נחלקת לשלוש תתי קבוצות:

- חברי הנהלה
- עובדים בחוזים אישיים מיוחדים
- עובדים על פי הסכם קיבוצי-
  - עובדים קבועים
  - עובדים בחוזה

**גמלאים-** עובדים שסיימו את עבודתם בבנק אשר מוגדרים במסגרת הפרישה כגמלאים של הבנק, זכאים להטבות כספיות בכל שנה.  
**שארים-** בני/ות זוג של גמלאי/ות הבנק.

הטבות הקיימות בבנק נכון לתאריך 31/12/2018

- פיצויים, לרבות פיצויים מוגדלים במסגרת תוכנית פרישה
- מענק יובל 25 שנה
- מענק הסתגלות
- פדיון ימי מחלה
- שי לחג ורווחה

## תיאור הטבות

בחודש ינואר 2019 נחתם הסכם קיבוצי עם נציגות העובדים, ההסכם מעגן את תנאי השכר לשנים 2018-2022. השפעות ההסכם יושמו בחישוב האקטוארי לתאריך 31/12/2018.

### 1. פיצויים

עובדים שהתפטרו זכאים לשחרור כספי החיסכון בקופה אישית בעוד שעובדים מפוטרים זכאים לפיצויים מלאים על פי חוק. עובדים אשר חתומים על סעיף 14 מלא זכאים לכל כספי הפיצויים המופקדים על שמם, ללא קשר לסיבת העזיבה. חברי הנהלה- הנחת העבודה היא שעבור עובדים אלה מדיניות הפיצויים הינה מעבר למחויבות החוזית, תוך התבססות על ניסיון העבר.

### 2. תכנית פרישה

תכנית הפרישה מאפשרת לקבוצה מסוימת של עובדים לפרוש לפני גיל פרישה בהתאם לקריטריונים הקבועים בתוכנית, ובמסגרתה יהיו זכאים העובדים לפיצויים מוגדלים ומענקי פרישה נוספים. שיעורי היציאה לתוכנית הפרישה התקבלו על ידי הבנק, כאשר החל משנת 2020 תכנית הפרישה עוברת למתכונת מצומצמת ומספר הפורשים במסגרת התכנית קטן באופן משמעותי.

### 3. מענק הסתגלות

חברי הנהלה זכאים למענק הסתגלות בכל מקרה של סיום עבודה.

### 4. שי לחג ורווחה

הטבה המוענקת עבור פעילות פנאי וחוגים וכן שי לחגים ואירועים מסוימים, לקבוצת העובדים הפעילים והפנסיונרים ושאריהם. עובדים זכאים להטבה כגמלאים ברגע שהגיעו לגיל 55 וצברו 15 שנות וותק.

### 5. מענק יובל

עובדים פעילים זכאים למענק חד פעמי בגובה משכורת חודשית אחת עם השלמת 25 שנות עבודה.

## 6. פדיון ימי מחלה

עובדים צוברים זכאות מלאה להטבה זו בגיל 55 עם מינימום של 10 שנות וותק. הפיצוי יינתן רק במקרה שהעובד ניצל לא יותר מ-65% מסך כל ימי המחלה המגיעים לו, וזה לפי אחוזי ניצול להלן בגין כל 30 ימי מחלה צבורים:

אחוז ניצול	ימי פדיון
מעל 65%	0
36%-65%	6
מתחת 36%	8

## שיטת החישוב

ההתחייבויות חושבו לפי שיטת יחידת זכאות חזויה (Projected Unit Credit Method), כערך הנוכחי של התשלומים החזויים לעובדים ולפנסיונרים, בגין ההטבות הרלוונטיות, על-פי הזכויות הצבורות למועד ההערכה. בשיטה זו מובאים בחשבון מועדי וסכומי תשלום ההטבות הצפויים, בכפוף לשיעור גידול השכר החזוי ולהסתברויות תמותה, עזיבה ויציאה לנכות של העובדים והפנסיונרים, ובכפוף להסכמי העבודה ומדיניות החברה לגבי תשלום ההטבות. ההערכה בוצעה באמצעות חישוב ברמת העובד או הפנסיונר הבודד.

## הנחות החישוב

### • שיעור ההיוון

שיעור ההיוון נקבע לפי שיעורי התשואה לפדיון של אגרות חוב ממשלתיות בישראל, בתוספת מרווח ממוצע על אגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה במועד הדיווח (להלן: "המרווח הבינלאומי"). המרווח הבינלאומי מחושב לפי ההפרש הממוצע בין שיעורי התשואה לפדיון על אגרות חוב קונצרניות בארה"ב לעומת שיעורי התשואה לפדיון של אגרות חוב של ממשלת ארה"ב במועד הדיווח.

**• הנחת עליה בשכר**

2.45% ריאלי לשנה, עבור עובדים פעילים. עובדים בהסכם קיבוצי יקבלו תוספות חד פעמיות נוספות בגובה 1.5% ריאלי ב-2019 ו-2021.

**• הנחת שיעורי עזיבה**

שיעורי העזיבה הצפויים הרגילים נקבעו בהתאם לניסיון הבנק תוך התחשבות בוותק העובד וגילו:

וּוּתָק מַעַל 3 שָׁנִים		וּוּתָק עַד 3 שָׁנִים		גיל העובד
עזיבה ללא השלמת פיצויים	עזיבה עם השלמת פיצויים	עזיבה ללא השלמת פיצויים	עזיבה עם השלמת פיצויים	
3.39% * 2/3	3.39% * 1/3	16.25% * 2/3	16.25% * 1/3	<b>עד 56</b>
8.28% * 1/15	8.28% * 14/15	0%	0%	<b>מעל 56</b>

שיעורי עזיבה מוקדמת בהתאם לתוכנית פרישה שנקבעו על ידי הבנק:

שנה / טווח גילאים	55-60	60-67
<b>2018</b>	19.9%	39.8%
<b>2019</b>	9.5%	19%
<b>2020 ואילך</b>	1.3%	2.7%

**• שיעור תמותה**

נעשה שימוש בטבלאות תמותה בהתאם לפרקטיקה מקובלת בשוק. טבלת התמותה – לוח ב' שנמצא בשימוש של חברות הביטוח בכפוף לחוזר פנסיה 1-3-2013 שפורסם ע"י אגף שוק ההון, ביטוח והחיסכון.

**• גיל פרישה**

גיל פרישה לגברים 67, גיל פרישה לנשים - מדורג 62-64 בהתאם לציפיות הבנק.

**• שיעור מס שכר**

17% כפי שהיה במועד החישוב.

## תוצאות הערכה האקטוארית

בסיס הטבה מצטברת	רגישות לשינוי הנחות עזיבה		רגישות לשינוי הנחת עליית שכר		רגישות לשינוי בשיעור ההיוון		סה"כ התחייבות נטו ל-31/12/2018	
	1%-	1%	1%-	1%	1%-	1%	אלפי ש"ח	הטבה
159,890	187,493	179,412	173,486	196,289	197,588	171,647	183,127	פיצויים ותכנית פרישה
(115,824)	(116,049)	(115,619)	(115,824)	(115,824)	(120,236)	(112,009)	(115,824)	נכסי תכנית
20,947	28,537	25,740	24,467	30,054	30,079	24,496	27,060	פדיון ימי מחלה
16,663	16,720	16,608	16,663	16,663	19,508	14,397	16,663	שי לחג ורווחה
4,409	5,309	5,316	4,913	5,763	5,765	4,919	5,313	מענק הסתגלות
2,952	3,834	3,306	3,315	3,822	3,827	3,315	3,556	מענק וותק
<b>89,037</b>	<b>125,844</b>	<b>114,763</b>	<b>107,021</b>	<b>136,768</b>	<b>136,531</b>	<b>106,764</b>	<b>119,897</b>	סה"כ התחייבות נטו

בכבוד רב,

*D. Steiner*

דוד הריס FILAA

מנהל מחלקת אקטואריה, KPMG